

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Ковальчук Василь Іванович

Доктор педагогічних наук, професор (ГНПУ імені О. Довженка м. Глухів)

Бірюк Максим Вадимович

Магістр кафедри професійної освіти та технологій с. г. виробництва
(ГНПУ імені О. Довженка м. Глухів)

В проекті концепції реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року серед проблем. Які потребують розв'язання є невідповідність професійної освіти України потребам особи, національної економіки і суспільства. Серед причин, які привели до такого стану невідповідність змісту освіти та методики викладання вимогам сучасного ринку праці та потребам особистості [6].

В цьому аспекті набуває актуальності проблема розвитку педагогічної майстерності викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, опанування ними ефективними технологіями і методиками навчання.

І. Зязюн зазначає, що педагогічна майстерність – це системне утворення, що інтегрує ряд компонентів (педагогічна спрямованість, професійні знання, здібності до педагогічної діяльності, педагогічна техніка) і має холічний характер, тобто являє собою дещо більше, ніж сукупність окремих його складових [2].

Під “методами” у нашому дослідженні розуміються впорядковані способи взаємопов'язаної діяльності педагогів та учнів, спрямовані на вирішення навчально-виховних завдань [1, с. 206].

У процесі формування або розвитку педагогічної майстерності, ми рекомендуємо використовувати чотири великі групи методів: теоретично орієнтовані – спрямовані на здобуття знань; практично орієнтовані – спрямовані на набуття окремих умінь; квазіпрофесійні – спрямовані на перенесення знань і вмінь у діяльність, що наближена до професійної; методи самостійної роботи.

До першої, теоретично орієнтованої групи віднесемо методи, що є похідними від лекції як виду навчального заняття (класичні лекції-монологи, лекції-прес-конференції, лекції-презентації тощо), а також методи контролю знань (тестування, еволюція та ін.).

До другої, практично орієнтованої групи методів віднесемо тренінгові вправи (тренінги) та імітаційні неігрові (аналіз ситуації [7], «мозкова атака», «круглий стіл», бесіди, дискусії тощо) методи.

До третьої, квазіпрофесійної групи методів можна віднести імітаційні ігрові методи (інсценування, ділові, рольові й ситуативно-рольові ігри).

До четвертої групи відносимо самостійну роботу (написання творів, реферування [5], підготовку виступів). Для цієї групи характерними є методи самостійної роботи, спрямовані на розкриття структури педагогічної діяльності, складності педагогічної професії, багатогранності й глибини її змісту, а також на рефлексію своєї педагогічної позиції [3].

Нами розроблені концептуальні основи розвитку педагогічної майстерності педагогів професійного навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Згідно нашої ідеї, розвиток педагогічної майстерності педагога професійного навчання в окремому циклі підвищення кваліфікації стане більш ефективним при наступних обставинах:

- по-перше, використання проєктивно-цільового підходу до розвитку педагогічної майстерності, який передбачає фіксацію в семіотичній (знаковій) формі цільових орієнтирів, а також теоретичних і нормативних підстав андрагогічного процесу;

- по-друге, визначення індивідуальних траєкторій розвитку компонентів педагогічної майстерності в циклі підвищення кваліфікації на основі визначення рівня самоосвітньої активності педагогів професійного навчання, а так само аналізу тих труднощів, які вони відчувають у своїй професійно-педагогічній діяльності;

- по-третє, реалізації траєкторії розвитку педагогічної майстерності в окремому циклі підвищення кваліфікації на основі єдності очної і дистанційної взаємодії з педагогами, в ході курсів підвищення кваліфікації, методичної роботи в міжкурсовий період, а так само стажування (відзначимо, що в процесі цієї взаємодії діяльність суб'єктів підвищення кваліфікації повинна бути спрямована на здійснення наступних завдань: формування переконань в необхідності виконання соціальної вимоги, щодо соціалізації учнів ЗП(ПТ)О; розвиток професійно-технологічних знань і умінь, передача яких є основою професійної діяльності педагогів професійного навчання; формування патернів поведінки, що забезпечують виконання окремих операцій професійної діяльності відповідно до загальних цілей цієї діяльності; формування і корекція цінностей, що визначають ставлення до вибору засобів вирішення конкретної педагогічної ситуації; розвиток психофізіологічних якостей, необхідних для забезпечення педагогічної діяльності в ЗП(ПТ)О;

- по-четверте, визначення рівня розвитку педагогічної майстерності та надання вихідних рекомендацій щодо розвитку цієї професійної якості на наступний цикл підвищення кваліфікації [4, с. 44].

Реалізація концептуальних положень розвитку педагогічної майстерності педагогів професійного навчання пов'язана із впровадженням методичної системи, яка включає:

- методику встановлення труднощів професійного розвитку;

- методику визначення траєкторії розвитку педагогічної майстерності;

- методику розвитку педагогічної майстерності у процесі підвищення кваліфікації в закладах ППО;

- методику розвитку педагогічної майстерності педагогів професійного навчання у процесі методичної роботи.

Література

1. [Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. – 376 с.](#)

2. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність у закладах професійної освіти : [монографія]. Київ, 2003. – 246 с.

3. Ковальчук В.І. Теоретичні і методичні засади розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання професійно-технічних начальних закладів у післядипломній освіті: Дис.... док. пед. наук: 13.00.04. Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2014. – 369 с.

4. Ковальчук В.И. Результаты экспериментальной работы по развитию педагогического мастерства мастеров производственного обучения ПТУЗ в системе повышения квалификации. *Азимут научных исследований: педагогика и психология*. 2014. – № 2. – С. 44–46.

5. Петько Л.В. Написання і захист рефератів іноземною мовою за професійним спрямуванням – один із шляхів підготовки студентів до навчання у магістратурі // Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та 499 перспективи. – Вип. 35: зб. наук. пр. – 2012. – С. 132–138. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/>

6. Проект Концепції реалізації державної політики у сфері професійної освіти «Сучасна професійна освіта» на період до 2027 року URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proekt-koncepciyi-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki-u-sferi-profesijnoyi-osviti-suchasna-profesijna-osvita-na-period-do-2027-roku> (дата звернення: 18.02.2019).

7. Pet'ko Lyudmila. The "Case Study" Method as Means of Formation of a Professionally Oriented Foreign Language Teaching Environment in University Conditions // Intellectual Archive. – 2015. – Volume 4. – Num. 4 (July). Series "Education & Pedagogy". – Toronto : ShinyWordCorp. – PP. 48–65.